

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iacobi Lobbetii Leodiensis E Societate Iesv. Specvlvm
Ecclesiasticorvm, Ac Religiosorvm.**

Lobbet de Lanthin, Jacques

Leodii, 1640

Capvt II. De Tonsura Clericali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47105](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47105)

CAPVT II.

De Tonsura Clericali.

PAuca dixi de nomine Clerici, ad rem ipsam venio, mihiq̄ue propono, quæ Clericum faciunt. Ea duo esse perhibentur. Tonsura, & Corona.

§. PRIMVS.

Vnde Tonsura Clericalis originem sumpsit?

FVerunt apud Hæbræos plures hominum ordines diuino obsequio singulari quadam ratione mancipati.

Primus eorum fuit, qui toti, in tabernaculi, aut templi ministeria incumbabant; ij censebantur Sacerdotes, ac Leuitæ.

Alter eos habuit, qui in sacrarum scripturarum custodiam, & interpretationem erant deputati: ij fuerunt Pharisei, Scribæ, Legisperiti, quorum cura, primusque labor is fuit, vt populo diuina scripturarum oracula prælegerent, ortosque ex ijs difficultatum nodos euoluerent.

Tertius eos recensuit, qui è vulgo selecti, in purioris vitæ, & altioris sanctitatis exemplum videbantur euocati. Cuius generis fuere, Rechabitæ, Esseni, & Nazaræi. Vt alios in præsentia omittam, quia nihil faciunt ad institutum nostrum, de Nazaræis, ac Leuitis nonnulla delibabo.

Fuerunt

Fuerunt illi inter Iudæos facile principes tum ex nomine, tum ex ipsa instituti ratione, tum ex auctore, ac parente sui ordinis, qui nõ alius à Deo fuit.

Dicti porrò Nazaræi, hoc est separati, consecrati, coronati, à verbo *Nazar*, quod separare, consecrare, coronare significat. Votum eorum antonomastice dictum est *magnum*, quia, vt inquit Philo, *Nazaræus seipsum dedicat: ideo magnum hoc votum appellatur, nihil enim quisquam possidet seipso pretiosius, qua possessione tunc ceditur.* De Sacrif.

Leges illis impositæ etiam variæ. Prima fuit de non bibendo vino: quia vinum fel Draconum, & venenum *aspidium insanabile*, quia, vt ait Ambrosius, *multi reliquorum serpentum veneno curantur, nemo ebrietate.* Altera fuit de non tangendo mortuo, vt dum ob omni funerea contagione iuberentur abstinere, etiã à peccato cui mors imminet, longius irent. Deuter. 31. v. 33. Ambros. l. de Hælia c. 14.

Tertia fuit lex de cæsariæ nutrienda: ea cælo iudice lata in hunc modum. *Omni tempore separationis sue nouacula non transibit per caput eius, usque ad completum diem quo Domino consecratur.* Num. 6. v. 5. Hactenus expressa verba legis, ex qua conficies illud: Nazaræos olim primùm comam aluisse, & effusam in humeros cæsariem, deinde post longam, & insignem vitæ continentiam capillos posuisse, eosque sacratoribus flammis in sacrificium tradidisse; & is ritus fuit declaratio quædam sanctissimo numini facta,

24 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
facta, & veluti pignus sanctificationis. Ritus fanè
illuſtris, & diuina lege compositus, atque descri-
ptus; in quo sine dubio fuerunt adumbrata, quæ
deinde in Ecclesia Dei, viuos colores, & plenam
lucem sunt consecuta: sic enim posteris sæculis
deinde sancitum est, vt sicuti Nazaræi capillos res-
cindere, atque adolere iubebantur *vt perfectionem
deuotionis suæ Domino consecrarent*: ita & Clerici,
iam inde ab Apostolis, Ecclesiæ principibus, iussi
sunt comas deponere, vt vel ex eo se intelligerent
in omni vita Deo consecratos, & noui generis Na-
zaræos: hoc est separatos, consecratos, coronatos,
separatos quidem à vulgo, & communi viuendira-
tione, separatos à mundo, Deoque vni consecratos,
& hoc quidem voto maximo, vt enim Origenes,
*hoc est votum Nazaræi, hoc est votum Clerici, quod
est super omne votum: nam filium offerre, vel filiam,
aut pecus, aut prædium, hoc totum extra nos est. Se-
metipsum Deo offerre, & non alieno labore sed pro-
prio placere, hoc est perfectius, & eminentius omni-
bus votis, quod facit imitator Christi. Ille enim de-
dit homini terram, mare, & omnia quæ in ijs sunt.
Sed post hæc omnia semetipsum dedit. Idem qua po-
test & audet, molitur Nazaræus, molitur & Cleri-
cus: seipsum Deo deuouet, eoque verus Nazaræus,
separatus, consecratus, coronatus audit; sic enim se-
parati, & consecrati summa laus & corona gloriæ.*
Sed

Hom. 24.
1. Num.

Sed ad aliam huius instituti originem transeo, neq;
enim de illa consentit inter authores.

In re antiqua, & dubia suus cui sensus, suum esto
iudicium, modo à religione, & pietate non aberret.
Sapit enim hic, quisquis piè sapit.

Ita sapere se autuant qui hanc nascentis Ec-
clesiæ ceremoniam reuocant ad ritum consecratio-
nis Leuitarum, quem his verbis exprimit Scriptura.

*Aspergantur aqua lustrationis, & radant omnes pi-
los carnis suæ: quod ad mores traducit S. Gregorius
gravi ut solet eloquentia. Pili carnis, inquit, sunt
qualibet superflua humanæ corruptionis. Oportet
ergo Leuitas pilos carnis radere, quia is qui in obse-
quiis diuinis assumitur, debet ante Dei oculos à cun-
ctis carnis cogitationibus mundus apparere. Vnde &
Leuitarum pili radi præcepti sunt, non euelli: rasis e-
nim pilis in carne radices remanent, & crescunt ite-
rum, ut recidantur: quia magno quidem studio su-
perflua cogitationes amputanda sunt, sed tamè fun-
ditus amputari non possunt, semper enim caro super-
flua generat, quæ semper spiritus ferro sollicitudinis
recidat, hactenus Diuus Gregorius, cuius rationis
momentum infra fusius expendemus: interim quid
sentiant alij paucis audiamus, sunt enim qui hunc
ritum spectasse credunt ad morem Prophetarum,
quos ut plurimum ad purioris animi iudicium, &
magnarum rerum significationes rasis capitibus fuisse
D scriptura*

Iunius
Cōment.
de Comē.
c. 2.
Num. 8.
v. 7.

scriptura meminit. Ita quondam Ezechiel cum à
 cœlo vocaretur ad fundenda genti suæ oracula, &
 Dei voces per amplissima regna spargendas: hæc à
 Ezech.c. superis audiit. *Et tu fili hominis sume tibi gladium*
 5. v. 1. *acutum radentem pilos, & assumes eum, & duces per*
caput tuum, & per barbam tuam. Iubetur gladium
 acutum, siue nouaculam per caput, & barbam du-
 cere, id est barbam, capillosque radere.

Ita deinde Zacharias è minoribus Prophetis v-
 nus, longa post sæcula, obscuro solo erutus, & luci
 Sozom.l. redditus; inuentus est raso capite, colore viuido, ni-
 9. c. vlti- hil omnino læsus à præteritorum annorum vetu-
 mo. state, sepulchrique iniurijs.

Ita denique Elizæus, Eliæ magni discipulus, spi-
 rituum hæres, crebi domitor, & tot prodigiorum
 stupendus artifex, & ipse raso capite fuit: quod ip-
 sum indicarunt petulantes illæ puerorum voces.

4. Reg. 2. *Ascende calue, ascende calue.* Ea porro caluities in eo
 v. 23. naturæ vitium ^{non} arguit; sed Prophetæ morem osten-
 dit; in quem conuitio dum incurrit insolētior grex
 puerorum, maledictionis fulmine percussus, etiam

4. Reg. 6. in Vrſi dentes incurrit. *Egressi enim sunt duo Vrſi de*
 2. v. 24. *saltu, & lacerauerunt ex eis quadraginta duos.*

Ad hoc Prophetarum more, rituque sacratione
 nonnulli volūt deductam Tonsuram Clericalem,
 quæ sententia, si vero proxima est, plurimum con-
 ducit ad huius ordinis dignitatem, ac sanctitatem:

arguit

arguit enim Clericos cælo propitio, auræque superum benigniore electos esse, ut aliquando Prophetarum more, genioque diuina edicant oracula, spargantque in vulgus omne, Dei sui voces; quo quid illustrius, quid sanctius conferri possit non video.

Alij tamen aliò consilia flectunt, putantque Tonfuram capitis emanasse ex insigni iniuria illata quodam D. Petro Apostolorum Principi. Cum ille Antiochiæ diceret ad frequentem populum, insana plebecula in contumeliam Christiani nominis ei capitis verticem abrasit, quæ iniuria ei ad decus versa est æuiternum: primùm enim ipse eam turpitudinis notam omni diademate potiozem ratus, in omni reliqua vita similem capitis, & crinium habitum retinendum esse censuit: tum etiam in legem abiit, ut Clericus omnis sibi verticem raderet, & cum suo capite consentiret. Ita quod D. Petro dedecori, & ignominia fuisse videbatur, suauis Dei prouidentia honori, summæque gloriæ cessit. Eius insigne, notamque vertici impressam dum gestat Clericus, meminerit etiam Christi opprobrium in capite, in animo, in amoribus gestare, in eoque prima nascentis Ecclesiæ lumina, authores fidei, progenitores religionis imitari. Et hæc dicta velim de ipsa institutione, à qua ad illius rationes delabor.

Beda in
Histor.
Angl.

German.
in Theor.
ret. Eccl.

Rationes, ob quas Clericis imponitur tonsura.

IAm inde à temporibus Apostolorum inualuit ille ritus, vt Clericis attonderetur coma: & hoc quidem sine vlla scripta lege, solo vsu, & consuetudine. Cum enim Apostoli legatione pro Christo fungerentur, & aperti cœli præconium facerent, Christiani omnes in eorum exemplo, & traditione conquiescebant, nimirum erat illis mens alia, genius alius, quam sit is, qui hæreticos nostri temporis in transuersum agit: hi enim litteræ malè inhærent; & scripturæ typos amant, mutosque characteres: illis Apostolorum vita, & exemplum viuæ lex erat: maiorumque traditio fidem faciebat, ad quam tamen etiam aliquando accessere summorum Pontificum, ac Conciliorum decreta, ne quod de mente Ecclesiæ dubium suboriri posset. Videri potest de hoc argumento Concilium Carthaginense IV. canone 34. Agathense c. 20. Aquisgranense c. 1. Lateranense sub INNOCENTIO III. c. 18. Denique Tridentinum sessione 23. de reformatione c. 6. quibus addi potest SS. Patrum authoritas, vitæ, morumque regula, & testis venerandæ antiquitatis: D. in primis Dionysij quem pubescens Ecclesia vidit, & amavit. D. Chrysostomi quem adolescens Ecclesia genuit, & luci dedit: aliorumque

*De Eccl.
Hier. p.
2. c. 3.*

que Patrum luculenta super ea re testimonia proferri possunt, sed ea mihi omittenda putavi; neque enim hic seueram disputationem instituo, sed potius apud matutinæ more, modoque ex illis Sancto-
rum Patrum areolis, flosculos lego, quibus Clerico *In 1. ad Cor. 2.* suaueolentem virtutum coronam parem, & contexam, quod ut mollius faciam huius institutionis rationes inquirō.

PRIMA RATIO.

Dixit olim ex antiquis nō nemo comas laxiores ventorum, & auræ tenuioris ludum esse imo ludibrium: ego vero mollitiei, leuitatis, ac vanitatis argumentum esse pronuntiabo: adeo enim in illis ludit, sibi que illudit leuisculus adolescentum animus; quibus indici potest ea lis, quæ olim Cælo teste, Ioue arbitro, & indice, capræ barbatae ab hirco mota dicitur. Ita habet non inelegans apologus, de quo Poëta.

Barbam capellæ cum impetrassent à Ioue,

Hirci mcerentes indignari cœperunt,

Quod dignitatem feminæ æquassent suam,

Quibus è folio Iupiter

Sinite, inquit, illas gloria vana frui,

Et vsurpare vestri ornatum muneris,

Pares dum non sint vestræ fortitudini.

Hæc vatis ore, calamoque respondit Iupiter,
litemque diremit; at non æquè dirimi potest ea lis,

30 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
quæ adolescentibus, imo quod mireris ac lugeas
nonnullis Clericorum intentari potest: quod com-
ptos habeant capillos, & madentes, de quibus ad
speculum disputant; certantque etiam ad horas,
non sine nota sui ordinis, cui nihil molle, nihil
quod feminam olet conceditur, sed virile, sacrum-
que robur relinquitur.

Fœminis certe gloriæ ducitur, si comam nu-
triant. Hoc enim eis integumentum, & diuinum
veluti peplum natura dedit, vt præcipuam mulie-
bris mundi dotem, adeò propriam, vt vix mulier
Pin. I. 2. naturaliter calua fieri possit, vt docet Hippocrates,
c. 37. & tota medicorum schola. Viris autem istam mol-
litiem, capillorumque luxum eadem parens natura
negauit, nec concedet vnquam, nisi quædam à de-
prauatis animi affectionibus, virilis animi fiat in-
clinatio, qualis ea fuit, quæ Lydiæ populis olim in-
cubuit; his erat effusa cæsaries, & comæ molliores,
quas Persarum Rex rescindi cùm iussisset, aut tribu-
to redimi; admiserunt tributum, & ingenti ære
spolia capitis redemerunt; quod insignis stultitiæ
ac vanitatis fuit. Vt ab ea quam longissimè absint
Clerici, iubentur comam rescindere, capillorum
luxuriam abijcere, & cum ea quidquid in animo
mollitiei, aut vanitatis inesse potest: vt ijs apprimè
conueniat effatum illud magnæ mentis. *Regnum
mundi, & omnem ornatum sæculi contempsi propter
amorem*

*amorem Domini mei Iesu Christi, quem vidi, quem
amaui, in quem credidi, quem dilexi.*

SECUNDA RATIO.

PRimæ rationi consona est & altera, quam sub-
ijcio. Tonsura tacitè monet Clericum super-
flua, terrenaq; refecare, quorum symbolum sunt ca-
pilli: sunt enim superflua naturæ, imo illius excre-
menta. Vt in mundo magno, & sublunari duplex
est halituum copia; quidam humidi & calidi, qui
solis æstu è locis humentibus excitati, in rorem, in
pluuiam soluuntur; dicunturque Philosophis va-
pores: alij sicci & calidi, quos eadem vis è terræ ele-
mento ad ignitarum impressionum materiam e-
duxit, vocanturque exhalationes. Ita & in homine,
qui paruus mundus est, quidam sunt halitus humi-
di, oportuni ad conciliandum somnum, aliaque na-
turæ munia: quidam sicci, qui in pilos, vngues, &
cornua excrescunt, oriunturque ex fuliginosa, &
terrea quadam exhalatione, quæ cutis spiramentis
impacta addensatur in minuta corpuscula, quos
capillos vulgò dicimus. Ex quo etiam conficies eo
yberiores fore capillos, quo maior fuerit istorum
halituum, & excrementi copia.

Quod corpori, hoc & animo, sua illi excremen-
ta sunt, sua vitia, suæ affectiones prauæ, quas vna
cum capillis deponere iubetur Clericus, cui ne so-
la à me sit fides, ab Augustino pondus, momen-
tumque

32 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
tumque faciat. Ita loquitur libro de contemptu
saeculi.

Caput radere significat cogitationes terrenas, & superfluas à mente refecare: quia sicut capilli non sunt pars corporis, sed quaedam superfluitas procedens à corporis humore: sic bona temporalia non sunt nobis naturalia, sed aliena, & superflua. Vnde sacerdotes minimam partem capillorum in capite retinent, ut per eorum abrasionem se minimam terrenorum sollicitudinem agere designent.

Sed & alia capillis significatio, eaque mystica, quam paucis indicat Ambrosius; in illud Magdalenaë: quæ Domini sui pedes lacrymis lauit, capillis terfit: *bonæ, inquit, lacrymæ, quæ non solum nostrum possunt lauare delictum, sed etiam verbi cœlestis rigare vestigium. Bonæ lacrymæ, in quibus non solum redemptio peccatorum, sed etiam refectio est iustorum.* Hæc ubi lacrymis illius dedit, tum penitentis animæ capillos explicat, docetque qua ratione Domini pedes extergant. *Expande, inquit, capillos, sterne ante eum omnes tui corporis dignitates, quarum nimirum capilli symbolum esse, dicuntur.* Certè negari non potest illud longa multarum nationum consuetudine firmatum, cum aliquis ex regibus, augustaque stirpe in plebeium ordinem redigeretur; aut cuiuspiam è domo regia, regni adeundi spes adimeretur, statuta die tondebat,
tur,

tur, eratque vulgare, & notum abdicationis signum, siue illud voluntate propria suscepisses, siue alieno imperio adactus admisisses.

Eò pertinet illud Chlotarij, qui captis dolo Clodomeris filijs, ad Clotildem matrem Arcadium misit, qui vna manu forficem, altera nudum ensen præferret, faceretque optionem, vt quod vellet illa filiis suis eligeret: stupuit illa, hæsitque parumper anceps quid cui præferret. Pateretne infami forfice regiam cæsariem excindi, vnaque spem omnem amplissimi dominatus; an ferrum in carissima pignora, innoxiasque ceruices immitteret. Vbi datum aliqui dstupori, dolori, lacrymis, derepentè strictum ensenprehendit, forfices abiecit, mortemque filiorum longè amantissimorum, tonsuræ prætulit. Ita caput iniusto, impioque ferro dedere teneræ animulæ, spes regni, matris amor, ac delitiæ, in primo ætatulæ flore, erat enim septennis vnus, decennis alter: sed illud insanæ ambitioni, ac crudelitati datum est, hoc pietati, ac religioni.

Bulgarorum Rex cum recens Ecclesiæ Catholice adiunctus esset, vt aliquo indicio suam erga sedem Apostolicam submissionem, ac deuotionem testaretur: resectum propria manu crinem legatis Apostolicis tradidit in datæ fidei tesseram, & signum seruitutis: adiecitque hæc verba digna cedro.

Omnes Primates, & cuncti populi Bulgarorum

E

terræ,

*S. Greg.
l. 3. c. 18.
de gestis
Francorum.*

*Anastasi-
us bi-
blioth. in
Adriano
2. in
praf. ad
S. Syno-
dum.*

34 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
*terra, cognoscant ab hodierno die me seruum fore
post Deum Beati Petri, & eius Vicarij: hoc est suc-
cessorum eius. Hæ fuerunt regiae voces, testes ma-
gnæ mentis, quæ sese quodammodo purpura, &
corona exuit, vt fidem indueret, & insignem erga
Christi Vicarium pietatem proderet.*

Et hoc ipsum Clerici testatum volunt, vbi cri-
nem fecant, capillumque abijciunt: sese libera &
expedita mente ita deuouent sanctæ sedi, ita illius
seruituti mancipant, vt omnino paratos se osten-
dant, & regna, & imperia, & primas orbis dignitates
ponere, imo spem omnem ea aliquando recupe-
randi vnâ cum capillitio resicare: quod sine du-
bio ardui est animi, & humana omnia infra se de-
spicientis.

Vidit olim Gallia, & luxit Chararicum cum
adolescente filio, Clodouæi iussu attonsum, & il-
lum quidem Presbyterum, hunc diaconum conse-
cratum: sed & illius iras excepit, & huius voces au-
dijt: ita enim de illata vi querenti Patri, respondit
filius. *In viridi ligno hæ frondes succissæ sunt, nec
omnino arescunt, sed velociter emergent, vt cresce-
re queant. Vtinam qui hæc fecit, tam velociter inte-
reat.* Liberæ voces, quæ & illi, & Parenti vita, ac
sanguine stêtere: indices tamen non sponte susce-
ptæ, sed per vim, ac iniuriam impositæ seruitutis.
Non is Clerico est animus, non ea vox, yltro sese
abdicat

S. Greg.
Turon.
de gestis
Franc. l.
2. c. 41.

abdicat mundi regno, vt altius, augustius, diuinius Christi regnum inueniat: libertate sæculi se priuat, vt Christi iugum, ac seruitutem admittat: seruitutem dico omni libertate potiolem; vt enim difertè Ambrosius.

Pretiosa hæc seruitus quæ virtutū constat expensis. In Pf.

Gloriosa seruitus, quæ pro nobis seruiuit & Christus, è cœli regia in terræ casus abiectus. Beata seruitus quæ & tu seruis. Vocatus es liber vt seruus esses Christi. Vtræque conditio optima, esse sub Christo, sub quo, & pretiosa seruitus, & gloriosa libertas. In Pf. 118. Ser. 16. 3.

Pretiosa seruitus, quia tanti sanguinis pretio comparata. Gloriosa autem libertas, quam nulla seruitus culpa, nulla peccatorum vincula constringunt, nulla flagitiorum onera, nulla criminum commercia, degeneris nexui seruitutis addicunt. Eius notam cum tonsura clericali in corpore accepisti, age, labora, enitere, vt ad animam vsque peruadat, eiusque seruum te faciat, qui pro te, cum liber esset, seruus esse dignatus est.

TERTIA RATIO.

DVci potest & alia Tonsuræ ratio ex ipso more, sensuque Antiquitatis: inualuit enim ea consuetudo apud nonnullas nationes, vt qui fidem alteri obligasset suam, eam resecto capillo traderet: eratque ritus ille, pignus & arrha datæ fidei, eaque longè certissima.

Ep. 39. Ita Longobardi, Francique eo more vsi ad vltima ferè tempora, vt mihi author est Hildébertus Cenomanensis Episcopus: qui agens de fœdere inter Rothrocom Cenomanensium Comitem, eiusque parentem sic loquitur. *Ac ne simulatoriè loqui putaretur, abscissos de capite suo capillos matri suæ transmisit.*

Vbi quis in Clerum asciscitur, vna etiam vocatur vt minister sit, vt dispensator mysteriorum Dei: *queritur autem inter dispensatores vt fidelis quis inueniatur.* Vt is esse, & inueniri debeat Clericus etiam data fide, sacroque fœdere sese astringit, capillum secat, & Ecclesiæ, tanquam bonæ matri transmittit in pignus, & arrham suæ fidelitatis. Quod si illam rationem non improbas, neque hanc, vt opinor, improbabis.

QUARTA RATIO.

TOnderi Clericum in signum luctus, mœroris, ac pœnitentiæ: & hanc, & illum insinuat D. Paulinus ad Seuerum scribens.

Ep. 7. *Nos adeant, inquit, & reuisant conseruuli, & compallidi nostri, non vestibus pictis superbi: sed horrentibus cilicijs humiles: nec chlamyde curta lini, sed sagulis palliati: nec balteo, sed veste succincti; nec improba attonsi capitis fronte criniti, sed casta informitate capillum ad cutem cæsi, & inæqualiter semitonsi, & destituta fronte prærafi, & ornatu pudicitie*

dicitiæ inornati. Hactenus Paulinus de Tonsura Monachorum, è qua nonnulla ad Clericalem transferri possunt, ut ea quoque pœnitentiæ testis, humanitatis nota, luctus indicium sit.

Certè etiam apud Gentiles abrasio capitis symbolum fuit, lugentis, atque mœrentis animi, quod ipsum veterum monumenta prodidère.

Regulos quosdam barbam posuisse, & vxores capita rasisse testatur Suetonius, & hoc quidem in signum magni luctus, & ingentis mœroris, qui eorum animis incumberebat.

Id etiam consueuisse Argiuos mœroris causa testatur Herodotus, quod Lucianus affirmat de Syris, qui funera, fatalemque pompam raso capite ducere, ac celebrare soliti. Et hic omnium propè gentium mos fuit, si Romanos exceperis, qui quod tonsa barba, ac capite solerent incedere, in maximo luctu capillum, & barbam promittebant; quod de Iulio Cæsare sic tradit Suetonius.

Diligebat usque adeò, ut audita clade Tituriana, barbam, capillumque summisserit, nec antea dempserit quam vindicasset, & de Augusto. Cum audisset cladem Varianam in Germania acceptam. Adeò, inquit, consternatum ferunt, ut per continuos menses barbâ, capilloque submisso caput interdum foribus illideret.

Imo vero etiam apud Romanos, rei mœroris causa

E 3

causa

Suet. in
Caio Ca-
lig. c. 5.Herodot.
l. 1. Hist.
Lucian.
de Dea
Syria.Sueton.
in C. Iu-
lio c. 67.Plin. l. 7.
Ep. 27.

38 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
causa capillos demittebant, nec illi tantum; sed &
omnes illis sanguine iuncti, vt hac ratione etiam se
in luctus, iusti que doloris sensum, ac communio-
nem venire testarentur.

Neque solum is gentium barbararum mos fuit:
sed & earum, quibus annuente cœlo maius aliquod
fidei lumen affulserat, & illæ hoc ritu conceptum
animo dolorem exprimebant. Sic mortalium om-
nium patientissimus Iobus, vbi suarum cladum
nuncios accepit, vbi graui ruina oppressas proles,
Iob. 1. v. 20. obruta, ac sepulta carissima pignora: *surrexit, &
scidit vestimenta sua, & tonso capite corruens in ter-
ram, adorauit.*

Sic etiam Israëlitis ore præfago nuntiat Isaias, in-
gentem calamitatem, & ab ea luctum cœlo vindi-
Isaias c. 22. v. 12. ce impendentem. *Vocabit, inquit, Dominus Deus
exercituum in die illa ad fletum, & ad planctum, ad
caluitiū, & ad cingulum sacci.* Caluitium statuit, ve-
lut indicium immanis luctus, ad quem etiā inuitat
Mich. 1. v. 16. Michæas. *Decaluate, inquit, & tondere super filios
deliciarum tuarum: dilata caluitium tuum sicut aqui-
la.* Samariam appellat, & alloquitur Propheta, vult-
que in signum imminentis mœroris, desolationis,
atque excidij tonderi, & dilatare caluitium: sed in-
star Aquilæ.

Aquila iam senio marcescens, & propè cōfecta,
veteres plumas toto corpore dimittit, seque de-
caluat,

caluat, & depilat, moxque nouas induit: itaque ab
 effœta, & elanguida senectute, fœcundæ, & animo-
 fœ iuuentuti redditur, ideoque symbolum est pœ-
 nitentiæ, & pœnitentis animi, qui à dolore, luctu-
 que vitæ malè antea actæ eò descendit, vt veteres plu-
 mas, id est prauos mores, & inueteratam longo vsu
 consuetudinem deponat; & hoc ipsum molitur,
 ac facit Clericus vbi comam rescindit; testatur enim
 quis animum occuparit sensus, quis dolor, quis lu-
 ctus pœnitentis, & ad meliora aspirantis animæ:
 renouat, vt aquila, iuuentutem suam, & vt ait Chry-
 sostomus: *veterem hominem deponens, nouum, qui in* In p. 102.
Creatoris agnitionem renouatur, assumit.

Eadem etiam de causa statuit tertia Synodus c. 12.
 Toletana, vt publicè pœnitentibus, in primis Epif-
 copus, vel Presbyter caput tonderet, vt sic in cinere,
 & cilicio pœnitentiam agerent: sed hoc, inquit,
 etiam laicis commune, nec sine præuia labe, næuo-
 que inuri potest: demus aliquid quod & Ordini sa-
 cro singulare sit, & omni macula liberum: imo
 magnarum virtutum ornamentis illustre. Erit il-
 lud, si asseruerimus, quod ex veritate dici potest,
 ideò tonderi Clericum, vt primum sua, tum etiam
 aliorum peccata deplorare discat, pro ijsque tan-
 quam obnoxijis diuinæ Iustitiæ, reisque æternæ
 mortis, insigni commiseratione, ac pietate lugere.

Quod olim à Ioele docti mystæ antiquæ legis,
 de

de quibus illud Prophetæ. *Inter vestibulum, & altare, plorabunt Sacerdotes ministri Domini, & dicent parce Domine, parce populo tuo, & ne des hereditatem tuam in opprobrium, ut dominantur eis nationes.* Ea nimirum esse debuit Sacerdotum, ac ministrorum illius legis in peccatores indulgentia, ea commiseratio, is æstus pietatis, à quo dum caleret animus in lacrymarum fluenta soluerentur oculi. Maiorem certè oportet esse Mystrarum nouæ legis, quæ non lapidi, duroque saxo inscribitur, sed tenebræ cordis tabellæ, ceu molli ceræ Dei digito imprimitur: utque imprimi etiam in ipso corporis habitu ostendatur; datur Subdiacono, & Sacerdoti manipulus, qui modo facit ad ornatum, olim pietati seruiuit, & strophium fuit, ad excipiendas, tergendasque lacrymas, quas inter sacrorum mysteria fundebant ministri Domini: nobis certè, quod cum venia, ac rubore dictum velim, mirum quantum absimiles: quis enim hoc, quo viuimus æuo, inter diuina Missarum solemnia, ita totus incalescit, & accenditur ruentis populi commiseratione, ut in lacrymas effundatur, & colliquescat. Sed ista parcius: neque enim hic seuerum censorem agimus: sed è veterum monumentis, rituque venerandæ antiquitatis, quis Clericus esse debeat, inquirimus. Quod ut assequamur, demus aliqua huiusce pietatis exempla: quæ vel sua, vel etiam aliena scelera lacrymis eluant.

Qui ex auita memoria primus occurrit, is est regius vates, & pastor bonus: quid ille? *lauabo*, Ps. 6. v. inquit, *per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo.* In Hebræo est *natare faciam lectum meum, stratum meum liquefaciam*, eo nimirum impete, eo torrente fluebant lacrymæ, vt pœnitentis ora non tenuiter irrigare, non modicè lectum eluere viderentur: sed ea copia diduci, vt in ijs quodammodo natare, imo mergi posset: tantum potuit ab admissio scelere pœnitentia, quam *audiant*, inquit Chrysoſtomus, *qui lectos habent ar-* Chryſ. in eum locum. *genteos, qualis erat lectus Regis, non ex gemmis contextus, non ex auro contextus, sed ablutus lacrymis.*

Hæc aurea fandi copia Chrysoſtomus, qui eodem lacrymarum fontes ijs aperiri vult, quos eadem peccati sordes commaculant.

Sed antiquæ & veræ D. Augustini querelæ, multi enim sunt, qui flenda faciunt, & ipsi flere nesciunt: *quis*, inquit (S. Doctor) *stupris deditus, flagitijs inuolutus lauat per singulas noctes lectum suum? nescit* Aug. Ser. 7. in Ps. 118. *flere qui flenda committit, & cum sit ipse lacrymabilis, non habet pœne lacrymas sue.*

Quod si non putes ijs te querelis peti, quod iam ante laxaris amaros illos pœnitentis animi latices à quibus amas suauiores, eos tibi fundet amor, & in sinum deuotæ mentis immittet, vtque immittat vltèrius, dic age cum Augustino. *Da, mihi Domine,*

F

euidens

42 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,

Aug. 1.
med. c.
86.

euidens signum amoris tui : irriga lacrymarum fontem iugiter manantem : Ut ipse quoque lacrymæ tuum in me testentur amorem, ipse prodant, ipse loquantur, quantum te diligit anima mea, dum præ nimia dulcedine amoris tui nequit se à lacrymis continere.

Benè ait, ipse loquantur lacrymæ, nam & interdum lacrymæ pondera vocis habent, ideòque scitè *Thren. 2. v. 18.* monuit Ieremias. *Deduc quasi torrentem lachrymas, per diem & noctem non des quietem tibi : neque taceat pupilla oculi tui.* Vbi illa pro se locuta fuerit, & lacrymas tanquam pœnitentiæ, amorisq̃ue voces in coelum emiserit, tum etiam pro alijs loquatur, & fluenta soluat.

Ita soluit non semel seruator optimus, qui risisse *Ioan. 2.* visus nunquam, fleuisse sæpius. Lazaro mortuo, & altè sepulto illacrymatus est : Ciuitati Ierusalem à peccatis obrutæ, & à pœnis obruendæ lacrymas infudit. *Luc. 19.* Iudæ infandam, & post homines natos inauditam proditionem meditati humentes oculos resoluit, *turbatus enim est spiritu*, hoc est interprete *Ioan. 13. v. 21.* Chrysoftomo, *lacrymatus est* tantum potuit vel vnicum scelus, vt ipsi Deo lacrymas elicuerit insigni prodigio vel amoris, vel commiserationis.

Ita deinde à magistro benè doctus discipulus, vocatus à Iesu Paulus, in copiosas lacrymarum fontes erupit, vt vel ouium sibi commissarum maculas detergeret, vel arentia, duraq̃ue corda molliret.

Per

Per triennium, inquit, nocte & die non cessavi, cum lacrymis monens unumquemque vestrum. Vberes lacrymæ, quæ non abiectam, non arentem terræ superficiem, irrigant; sed animos præcellos, & cælo natos. Fœlices lacrymæ: quæ roris instar cœlestis, ita fidelium mentes imbuunt, vt fructum efferant Deo dignum, & æternitate. Beatæ lacrymæ, quæ in ipsos æterni patris oculos admisse, parata iam in manibus vindicis iustitiæ fulmina temperant, atque extinguunt: quam fœlix & beatus is erit, qui ijs seu Christi, seu Pauli lacrymis suas quoque infuderit. Sed ad aliam huius institutionis causam festino.

QVINTA RATIO.

FVit olim, eritque in ævum Tonsura nota humilitatis, animique demissionem, & opprobrium Christi inter Mortales amantis; & quia ij erant Apostoli, ij Clerici, & Monachi studio humilitatis eum habitum elegerunt, qui vilium esset, & despiciatissimorum hominum, & hoc quidem vt inanissimæ mundi pompæ nuntium se remisisse testarentur.

Et verò abrasionem capitis dedecoris, & infamiæ signum fuisse prodidit tota Antiquitas, sacræque litteræ varijs in locis tradiderunt. Vbi elato hominum supercilio, & insolente superbia, ad iustas iras, vindicemque manum euocatus est Deus: hæc ferè vel intentare, vel immittere solet supplicia, quæ & malo

44 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
malo opposita sint, & medelam faciant: ita nimirum à natura, ab arte comparatum est, vt sicuti contraria contrarijs curantur, & calida frigidis, frigida calidis temperantur: ita efferuescens superbia, insigni aliqua abiectione, probroque demittatur, penitusque frangatur. Sic olim Israël luxum, vanitatem, & coelis ipsis insurgentes animos edomuit vindex Deus, monuitque priusquam faceret ore fatidico magni Prophetæ: *Inducam super omne dorsum vestrum saccum, & super omne caput caluitium.*

*Amos c.
8. v. 10.*

sum vestrum saccum, & super omne caput caluitium.

Quibus verbis calamo notat duo symbola impendentis calamitatis, ac humiliationis: scilicet saccum, & caluitium: ita nimirum communi nationis illius sensu receptum illud, vt protensa Cæsaries, honoris insigne esset, ac gloriæ: decalatio abiectionis, & ignominia: quod ipsum in leges quoque euasit: hæ enim ad pœnas, quibus fontes afficiendi essent, etiam rasionem capitis ad probri, & ignomi-

*Balsam.
ad can.
67. syn.
in Trull.*

nia cumulum addiderunt. Sic in nouella 58. Leonis Sapientis Imperatoris statuitur, eos qui sanguinem animalium comedunt, esse ad publicam ignominiam ad cutem usque tonsura notandos: sic in Martyribus damnatis ad metalla factum testatur D.

Ep. 77. Cyprianus: hi enim ludibrii causa abrasionem capitis patiebantur: præterea ita tonsi, & rasi vndique moriones, & abiectissimi qui que mimi inducebantur in theatrum, vt in omnium oculos, linguas, probroque

braque incurrerent: Eos Nonnius Marcellus appellat *Caluos mimicos*.

Cum is esset hominum sensus; Monachi, & Clerici, quorum auribus, & animis insonuerat illud Apostoli. *Nos stulti propter Christum*. Huius Tonsuræ modum secuti, qui susceptæ vitæ rationi, studioque demissionis Christianæ conueniret.

Ad prima illa tempora memori mente recurat Clericus, tum ad seipsum redeat, seipsum examinet, atque excutiat, nam eo consilio, ea mente tonsuram admittat, vt sit in eo demissionis index, & clara professio humilitatis?

SEXTA RATIO.

MEntem aliò vertit magnus Dionysius, qui ab Apostolis purioris sapientiæ fluentia hauserat, docet ille capillorum tonsuram significare vitam *puram & candidam, nullo vitio & artificio fucatam*, impedimentis omnibus nudam, & spoliatam, in qua libera mens, & vndique expoliata, è capite velut arce, ac domicilio mentis, magnarumque cogitationum, Deum authorem suum spectet, atque ad illum ardenti studio contendat; & hæc ratio facit ad mores, & præclara virtutum documenta. Accedat

De Eccl.
Hierar.

SEPTIMA RATIO.

ERit illa consona vocationi Clericorum, illiusque ordinis commoda, dignitatemque commendabit

46 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
mendabit, commoda quidem ex eo, quod in illum
ordinem quisquis assumptus est, euasit ille ex hoc
mundo velut turbulento mari, & in tuto, tranquil-
loque portu spei suæ, ac desideriorum anchoram
fixit: Inualuit olim ille mos apud veteres, vt qui
è naufragio enataffet, caput raderet: habet mundus
fyrtes suas, habet & charybdes, scopulos habet, ad
hos allisa iuuentus naufragium frequenter patitur,
ad illas adhærescit, lentaque sed periculosa, sed fatali
vertigine ita conuoluitur, vt primùm in vitiorum
omnium barathrum demergatur, tum in salutis
discrimen, æternamque damnationem præcep-
ruat: ab hac & illo reuocat Ordo Clericalis, dum
è mundi voluptatibus, & sæculi obsequijs, vocat
in Dei cultum, atque obsequia, quibus cum fueris
semel mancipatus, liber euadis. Et ista ad illius sta-
tus commoda pertinere videntur; hoc ad dignita-
tem; quod tonsura libertatis nota, & insigne sit
Christianæ nobilitatis. Apud Romanos certè co-
mam ponere libertatis indicium erat, salutis, ac no-
bilitatis, & hinc qui à seruitute libertatem conse-
quebantur raso capite pileum excipiebant.

Quod illis olim, hoc in præsentia Clericis vsu
venit, abeunt illi à dura & abiecta mundi seruitute,
transeunt in suauem ac decoram libertatem filio-
rum Dei, vtque accepta libertatis nota sic transeant,
raso capite pileum Clericalem admittunt; vnaque
insigne

insigne Christianæ dignitatis, ac nobilitatis; à quâ etiam in Ciuili iure, ac legibus Imperatores Augusti, *Clericos, Reuerendissimos* appellarunt.

Et hæc quidem de Tonsura fusius persequi placuit, tum vt pateret quis fuerit sensus Antiquitatis, tum vt non leuiter perstringerem Clericos illos cirratos, calamistratosque, qui non sine iniuria sui ordinis, notaque bonæ famæ muliebrem in morem comam alunt: quos etiam sua ætate arguit D. Hieronymus grauis morum Censor. Sic enim illos pingit, & pungit. *Crines calamistri vestigio rotantur, digiti de annulis radiant, tales cum videris, sponsos magis æstimato, quam Clericos.*

CAPVT III.

De Corona Clericali.

IN ipsis adhuc Ecclesiæ cunis Simon Magus, cum videret ab Apostolis, heroibus nostris, emanasse tonsuram quoddam instituti genus: inuidia quadam animi excellere cupientis, & potentem Christianæ religionis dominatum imminuere: nouum & ipse tonsuræ genus excogitauit, & pro corona effigie perfectæ, quadrum induxit, de quo meminit venerabilis Beda, magnum Anglicanæ Ecclesiæ lumen. Is nimirum omni æuo genius fuit eorum, qui ab Ecclesia defecerunt, vt illius æmuli essent, & veluti
L. 5. Histor. Anglic. c. 22.
 ridiculæ